

References:

1. Kazakstan Respublikasynda zhogary bilimdi zhane gylymды damyudyng 2023 – 2029 zhyldarga arналган tuzhyrymdamasyn bekitu turaly Kazakstan Respublikasy Ukimetining 2023 zhylygy 28 nauryzdagy № 248 kaulysy
2. Gafurova N.V. Vozmozhnosti realizacii Bolonskogo processa / N.V. Gafurova, T.V. Tverdohlebova // Sibirskij pedagogicheskij zhurnal. – 2010. – № 8. – S. 25–32
3. Martynenko O.O., Zhukova, N.V. Problemy razvitiya akademicheskoy mobilnosti i zadachi vuzov. URL: http://www.vvsu.ru/UserFiles/File/bp/publication/upravl_mobil.doc
4. Brinyov N.S., Chuyanov R.A. Akademicheskaya mobilnost studentov kak faktor razvitiya processa internacionalizacii obrazovaniya. URL: <http://www.prof.msu.ru/publ/omsk2/o60/html>
5. Galichin V.A. Akademicheskaya mobilnost v usloviyah internacionalizacii obrazovaniya / V. A. Galichin. – M.: Universitetskaya kniga, 2009. – 460 s.
6. Santiago Ruiz, Amada de los Angeles; García Rodríguez, José Félix; Santiago, Pedro Ramón Student Mobility... new academic experiences, other meanings! Atenas, 2019, vol. 1, núm. 45, January-March.
7. Fugelova T.A. Mobilnyj student – subekt vospitatelno-razvivayushchej sredy vuzov. URL: http://www.sibspu.ru/zhurnal/pedagogicheskij_zhurnal. – 2010. – № 5. – S. 106–116.
8. Slipchuk V., Yuzkiv H., Batechko N., Pisotska M., & Klymenko L. The development of academic mobility among the students of universities. *Linguistics and Culture Review*, -2021. 5(S3), 224-236. <https://doi.org/10.37028/lingcure.v5nS3.1514>
9. Liliana- a Todorescu, Anca Greculescu, Gabriel Mugurel Dragomir. The Bologna Process. *Academic Mobility in Romanian Technical Higher Education. Procedia - Social and Behavioral Sciences* 47 -2012. P.2229 – 2233
10. Juskeviciene A, Samasonok, K. Raksny A.V, Zirnele L. Geguziene V. Development trends and challenges of students' academic mobility in higher education. *Entrepreneurship and sustainability centerm.2022. Volume 9. Issue. 4. Pp. 304-319*
11. Vezirov T., Kulibekov N., Bakmaev A., Baigusheva I., Kostina E. Academic mobility of intending bachelors and masters of pedagogical education in University information and communication environment *Psychology and psychiatry, sociology and healthcare, education conference proceedings. 2017. pp.513-519* <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/>
12. Rustemova A., Meirmanov S., Okada A., Ashinova Zh., Rustem K. The Academic Mobility of Students from Kazakhstan to Japan: Problems and Prospects *Social Sciences. 2020, V.9, p.143 -150; doi:10.3390/socsci908014*
13. Shageeva F.T., Erova D.R., Kraysman N.V. Social-Psychological Readiness of Engineering University Students for Academic Mobility to European Countries. *Impact of the 4th industrial revolution on engineering education. Vol 2. P. 19-724* <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/>
14. Borisenkov V., Gukalenko O.O., Kazarenkov V., Kazarenkova T., Karnialovich M. Development of future teachers readiness for academic mobility. *E3S Web of Conferences* 210, 18063. -2020. ITSE-2020 <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202021018063>

МРНТИ 14.35.05

<https://doi.org/10.51889/2959-5762.2024.84.4.016>

Г.С.Ерсултанова,^{1*} П.К.Толубекова²

¹Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ., Қазақстан

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы қ., Қазақстан

ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТИҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ ДАЙЫНДЫҒЫНА ӘСЕР ЕТЕТІН ФАКТОРЛАР

Аңдатпа

Қазіргі Қазақстанда қоғамның әртүрлі әлеуметтік салаларында тиімді қолдау мен көмек көрсету үшін қажетті құзыреттерге ие жоғары білікті әлеуметтік педагогтарға қажеттіліктің өсуі байқалады. Бұл қажеттілік әлеуметтік қолдауды қажет ететін отбасылар санының артуы, білім беру сапасын жақсарту және білім беру мекемелеріне инклюзивті тәжірибелерді енгізу, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар мен жастардың мәселелерін шешу сияқты қоғам алдында тұрған бірқатар мәселелерге байланысты. Осыған сәйкес әлеуметтік жұмыс пен педагогика саласында терең білімі, кәсіби дағдылары мен құзыреттілігі қалыптасқан, әртүрлі әлеуметтік сын-қатерлерге тиімді жауап бере алатын және халықтың әртүрлі топтарының әлеуметтік интеграциясы мен әл-ауқатына ықпал ете алатын мамандардың болуы қажеттілігі артып келеді.

Мақала әлеуметтік педагогтің педагогикалық қызметке дайындығына әсер ететін факторларды анықтауға бағытталған. Зерттеу барысында осы мәселенің негізгі аспектілері қарастырылады, әлеуметтік педагогтің дайындығы мен құзыреттілігіне әсер ететін әлеуметтік, психологиялық және білім беру факторларына талдау жасалады. Зерттеудің негізгі мақсаты - осы саладағы кәсіби дайындықты одан әрі дамыту және жетілдіру мақсатында әлеуметтік педагогтің тиімді педагогикалық қызметке дайындығына әсер ететін факторларды анықтау болып табылады.

Зерттеу әдістемесі бойынша әлеуметтік педагогтің дайындығына әсер ететін факторларды талдау үшін біз әртүрлі зерттеу әдістерін, соның ішінде әдістемелік құралдар және инновациялық әдістерді, сондай-ақ алынған деректемелерді талдаудың қолданылу аясы зерттелді.

Түйін сөздер: әлеуметтік педагог, ерекше білім, педагогикалық қызмет, жеке қасиеттер, әлеуметтік-мәдени контекст.

Ерсұлтанова Г.С.,^{1*} Толубекова Р.К.²

¹Евразийский национальный университет имени Л.Гумилева, г.Астана, Казахстан

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая

г.Алматы, Казахстан

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ГОТОВНОСТЬ СОЦИАЛЬНОГО ПЕДАГОГА К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

В современном Казахстане наблюдается рост потребности в высококвалифицированных социальных педагогах, обладающих компетенциями, необходимыми для оказания эффективной поддержки и помощи в различных социальных сферах общества. Эта потребность связана с рядом проблем, стоящих перед обществом, таких как увеличение числа семей, нуждающихся в социальной поддержке, улучшение качества образования и внедрение инклюзивных практик в образовательные учреждения, а также решение проблем детей и молодежи с особыми образовательными потребностями. В соответствии с этим возрастает потребность в наличии специалистов, обладающих глубокими знаниями, профессиональными навыками и компетенциями в области социальной работы и педагогики, способных эффективно реагировать на различные социальные вызовы и способствовать социальной интеграции и благополучию различных групп населения.

Статья направлена на выявление факторов, влияющих на готовность социального педагога к педагогической деятельности. В ходе исследования рассматриваются основные аспекты данной проблемы, проводится анализ социальных, психологических и образовательных факторов, влияющих на готовность и компетентность социального педагога. Основной целью исследования является выявление факторов, влияющих на готовность социального педагога к эффективной педагогической деятельности с целью дальнейшего развития и совершенствования профессиональной подготовки в данной области.

Для анализа факторов, влияющих на подготовку социального педагога по методике исследования, нами были изучены различные методы исследования, в том числе методические пособия и инновационные методы, а также область применения анализа полученных результатов.

Ключевые слова: социальный педагог, особые знания, педагогическая деятельность, личностные качества, социокультурный контекст.

Yersultanova G.,^{1*} Toleubekova R.²

¹L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

FACTORS INFLUENCING THE READINESS OF A SOCIAL PEDAGOGUE FOR PEDAGOGICAL ACTIVITY

Abstract

In modern Kazakhstan, there is an increasing need for highly qualified social educators with the competencies necessary to provide effective support and assistance in various social spheres of society. This need is related to a number of problems facing society, such as increasing the number of families in need of social support, improving the quality of education and introducing inclusive practices in educational institutions, as well as solving the problems of children and youth with special educational needs. In accordance with this, there is an increasing need for specialists with in-depth knowledge, professional skills and competencies in the field of social work and pedagogy, who are able to

effectively respond to various social challenges and contribute to the social integration and well-being of various groups of the population.

The article is aimed at identifying the factors influencing the readiness of a social pedagogue for pedagogical activity. The study examines the main aspects of this problem, analyzes the social, psychological and educational factors affecting the readiness and competence of a social teacher. The main purpose of the study is to identify the factors influencing the readiness of a social pedagogue for effective pedagogical activity in order to further develop and improve professional training in this field. To analyze the factors influencing the training of a social pedagogue according to the research methodology, we studied various research methods, including methodological manuals and innovative methods, as well as the scope of application of the analysis of the obtained requisites.

Keywords: social pedagogue, special knowledge, pedagogical activity, personal qualities, socio-cultural context.

Кіріспе. Қазіргі уақытта әлеуметтік-мәдени өзгерістерге және ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуына байланысты бірқатар мәселелер туындап отыр. Бұл өзгерістер білім беру саласына да айтарлықтай әсер етеді және әлеуметтік педагогика саласындағы мамандарды даярлауға ерекше назар аударуды талап етеді. Бұл тұрғыда әлеуметтік педагогтің педагогикалық қызметке дайындығы ерекше маңызға ие, өйткені қазіргі жағдайда кәсіби міндеттерді тиімді орындау оның дайындық деңгейіне байланысты. Әлеуметтік педагогтің педагогикалық қызметке дайындығы қазіргі білім беру жағдайында оның кәсіби міндеттерін жүзеге асырудың негізгі аспектісі болып табылады. Қазіргі жағдай, осы саладағы мамандардан әртүрлі аудиториямен белсенді өзара әрекеттесуді, өзгеретін жағдайларға бейімделуді және оқыту мен тәрбиелеу процесінде инновациялық тәсілдерді қолдануды талап етеді. Әлеуметтік педагогтің рөлі жоғары кәсіби дайындық пен құзыреттілікті талап ете отырып, барған сайын маңызды бола түсуде. Алайда, осы дайындыққа әсер ететін бірқатар факторлар оны әрі қарай зерттеу мен талдауды қажет етеді.

Әлеуметтік педагогиканы қолдануда әртүрлі елдерде вариациялар байқалады. Кейбір елдерде әлеуметтік педагог мектеппен ынтымақтастықта болса, жоғары оқу орындарында толық уақытты (штаттағы) қызметкер, ал елімізде Германиядағыдай, әлеуметтік педагог мектептің штаттық кестесіне енгізілген [1].

1991 жылы біздің елімізде «әлеуметтік педагог», «әлеуметтік педагог қызметі» деген ұғымдар қалыптасты. Әлеуметтік педагог - жоғары кәсіби білімі бар, барлық балаларға қамқорлық мейірім мен сүйіспеншілік сыйлай алатын, әрбір өскелең ұрпаққа ақылшы, ұйымдастырушы, психолог, тәрбиелеуші, заңдық құқығын қорғаушы. Бұл санатқа толыққанды әлеуметтік тәрбиенің тапшылығы салдарынан туындаған интеллектуалды, педагогикалық, психологиялық, әлеуметтік ауытқулары бар балалар, сондай-ақ, физикалық, психикалық немесе интеллектуалды дамуында бұзылыстары бар балалардың көп бөлігі жатады. Әлеуметтік педагог қызметінің міндетін баланың қоғамға интеграциялануына, оның дамуына, тәрбиесіне, білім алуына, кәсіби қалыптасуына көмек көрсету, басқаша айтқанда баланың әлеуметтенуіне көмек көрсету ретінде анықтауға болады [2].

Отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерінен әлеуметтік педагогтің әр қырынан қарастырғандарын байқауға болады. Ғалымдар әдетте өз еңбектерінде әртүрлі аспектілеріді жан-жақты талдайды және педагогикалық мәселелерді зерттеу тәсілдерінің әртүрлілігі қалыпты жағдай деп қарастырады. Мысалы, перспективалық бағыттарды айқындау үшін кәсіби біліктілікті қалыптастыру және бағалау болашақ студенттердің қызметі педагогтар мен жас жұмысшылар мұғалімдер қазірдің өзінде іске асырылған жаңғырту жобалары шеңберінде қалыптасқан тәжірибелерді жалпылау, стематизациялау және талдауды талап етеді [3].

Әлеуметтік педагогтарды кәсіби даярлау, З.А.Аксютин пікірі бойынша - бұл «Болашақ әлеуметтік педагогтің әлеуметтік тәрбие мен оқыту, әлеуметтік қорғау, қолдау, түзету және өмірлік қиын жағдайға тап болған балаларды оңалту саласындағы кәсіби қызметке дайындығын қалыптастыру процесі мен нәтижесі арнайы білім, білік және дағдылар жүйесін игеру», деп айтылған [4].

З.Аксютинаның пікірінше, әлеуметтік педагогика саласындағы кәсіби дайындық әлеуметтік тәрбие, оқыту, қорғау, қолдау және өмірді қамтамасыз ету саласындағы түрлі іс-шараларға дайындалуға бағытталған оқыту процесі мен нәтижесі деп санайды. Автор болашақ әлеуметтік педагогтің алдында тұрған көптеген міндеттерді, соның ішінде әлеуметтік тәрбиені, қорғауды, қолдауды және әртүрлі санаттағы адамдардың өмірлік қажеттіліктерін қамтамасыз етуді атап көрсеткен.

М.В.Гуковская «Университет жағдайында болашақ әлеуметтік педагогтің әлеуметтік өзара әрекеттесу құзыреттілігін қалыптастыру» мақаласында әлеуметтік-педагогикалық тәсіл қоғамдағы әлеуметтік-педагогикалық өзара әрекеттесудің субъектісі ретінде тұлғаның даму деңгейін анықтайтын әртүрлі қызмет түрлерін анықтайды [5]. М.Гуковскаяның пікірінше, негізгі құзыреттер болашақ мамандарды даярлау процесінде маңызды рөл атқарады, әлеуметтік педагогтің негізгі кәсіби дағдылары ретінде әлеуметтік өзара әрекеттесу құзыретіне баса назар аударылады. Автор әлеуметтік-педагогикалық тәсіл қоғамдағы әлеуметтік-педагогикалық өзара әрекеттесу саласындағы тұлғаның даму деңгейін анықтайтын әртүрлі қызмет түрлерін анықтауға мүмкіндік беретінін атап көрсеткен.

Әлеуметтік педагог қоршаған ортаны өзгерту, қоғамда адамгершілік, рухани адамгершілік қатынастарды құру, әлеуметтік практикаға, әлеуметтік саясатқа әсер етуші тетіктерін іздеу дағдарыстық жағдайлардың алдын алу, өмір сүру сапасын жақсарту [6]. Авторлар В.Бочарова мен Г.Репринцеваның тұжырымдары әлеуметтік педагогтің әлеуметтік ортаны өзгертудегі, адамгершілік қатынастарды құрудағы және өмір сапасын жақсартудағы рөлінің маңыздылығын атап өтумен байланысты. Олар мемлекеттік білім беру стандарттарын орындау әлеуметтік педагогтің кәсіби дайындығының бір аспектісін және болашақ маманды кәсіби қызметке дайындау екенін атап көрсетеді. Сонымен қатар, қосымша кәсіптік білім беру жүйесіндегі отбасылық әлеуметтік педагогтарды даярлау бағдарламасы болашақ әлеуметтік педагогтің құзыреттілігінің жоғары деңгейін және әлеуметтік практика мен саясатқа тиімді әсер етуді қамтамасыз ету үшін осы екі аспектіні де ескеруі керек екенін атап көрсетеді.

Негізгі ережелер. Қазіргі қоғамда әлеуметтік педагогтің рөлі әлеуметтік мәселелерді шешу және халықтың осал топтарын қолдау тұрғысынан маңыздылығын көрсетіп отырғандықтан, өз қызметін тиімді жүзеге асыру үшін әлеуметтік педагог белгілі бір дайындық пен құзыреттілікке ие болуы керек. Дәл осы аспектілер мен факторлар осы зерттеудің негізі болып табылады.

Әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындылығын қамтамасыз ететін негізгі факторларды анықтау және олардың өзара ықпалдастығын көрсету мақаланың басты идеясы болып табылады. Мақалада әлеуметтік педагогтың тиімді қызмет көрсетуі үшін қажет болатын білім, дағды, психологиялық қасиеттер мен кәсіби қасиеттер жүйелі түрде қарастырылған. Әлеуметтік педагогтың қызметі – балалар мен жасөспірімдердің әлеуметтік және психологиялық проблемаларын шешуге бағытталғандықтан, педагогтың дайындық деңгейі оның жұмысының нәтижесіне тікелей әсер етеді.

Мақалада келтірілген негізгі идеялар мен маңызды тұжырымдар:

1. *Білім беру деңгейі:* Әлеуметтік педагогтың кәсіби даярлығына жоғары оқу орнындағы білім беру процесі маңызды ықпал етеді. Бұл білім педагогикалық, психологиялық, әлеуметтік ғылымдар саласындағы терең түсініктерді қамтиды. Сонымен қатар, теориялық білімді практикалық дағдылармен ұштастыру педагогтың тиімді қызмет атқаруына мүмкіндік береді.

2. *Психологиялық дайындық:* Әлеуметтік педагогтың жұмысы эмоционалды қиындықтарға, стресстік жағдайларға және балалар мен олардың отбасыларымен қарым-қатынас орнатуға байланысты. Сондықтан психологиялық тұрақтылық пен эмпатия, психологиялық төзімділік, балалардың ішкі жағдайын түсіну және әртүрлі психологиялық әдістерді қолдана білу педагогтың табысты жұмыс істеуіне ықпал етеді.

3. *Кәсіби дағдылар мен практикалық тәжірибе:* Әлеуметтік педагогтың білімін тәжірибе арқылы жетілдіруі оның кәсіби шеберлігін арттырады. Бұл дағдылар оқу процесінде ғана емес, нақты жағдайларда жұмыс істеу барысында қалыптасады. Мысалы, балалармен жұмыс істегенде, ата-аналармен байланыс орнатқанда, түрлі әлеуметтік қиындықтарды шешу кезінде әртүрлі педагогикалық әдістерді қолдану дағдылары маңызды.

4. *Қоғамдық және мәдени әсерлер:* Әлеуметтік педагогтың қызметіне оның жұмыс істейтін әлеуметтік ортасы, қоғамдағы әлеуметтік жағдайлар, мәдени ерекшеліктер мен экономикалық жағдайлар әсер етеді. Әрбір бала мен отбасы түрлі әлеуметтік ортадан келеді, сондықтан педагог баланың әлеуметтену деңгейі мен жағдайына байланысты ерекше тәсілдерді қолдануы тиіс. Сонымен қатар, педагогтың қоғамдағы моральдық және этикалық құндылықтарды түсінуі маңызды.

5. *Тәжірибе мен үздіксіз кәсіби даму:* Әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайын болу үшін тәжірибе жинақтау өте маңызды. Үнемі жаңалықтар мен әдіс-тәсілдерге көңіл бөліп, кәсіби біліктілікті арттыру педагогтың жұмыс сапасын жақсартады. Кәсіби даму үдерісі - бұл оқыту, тренингтер, курстар мен әріптестермен тәжірибе алмасу сияқты көптеген мүмкіндіктерді қамтиды.

6. *Қолдау жүйесі:* Әлеуметтік педагогтың жұмысына қоғам мен білім беру мекемелерінің қолдауы үлкен әсер етеді. Бұл қолдау жүйесі педагогтың өзін-өзі дамытуына, кәсіби деңгейін арттыруына және қызметін тиімді жүзеге асыруына мүмкіндік береді. Әлеуметтік педагогтың жұмысында түрлі мамандармен – психологтармен, әлеуметтік қызметкерлермен, медициналық қызметкерлермен және ата-аналармен бірлесе жұмыс істеу маңызды.

7. *Педагогикалық этика мен құндылықтар:* Әлеуметтік педагогтың жұмысында кәсіби этика, балалардың құқықтарын сақтау, моральдық жауапкершілік сияқты принциптер маңызды орын алады. Әлеуметтік педагог әрбір балаға құрметпен қарап, олардың құқықтарын қорғау мен қолдау көрсетуі тиіс. Бұл педагогтың өз қызметінде әділеттілік, жанашырлық және тәрбие жұмыстарын дұрыс жүргізуін қамтамасыз етеді.

Материалдар мен әдістер. Әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығының өзектілігі оның өзі жұмыс істейтін әртүрлі әлеуметтік және психологиялық қызметке бейімделу және білім алушылардың қажеттіліктері мен сұраныстарына тиімді жауап беру қабілетінде жатыр. Осы жағдайларды ескере отырып, бұл зерттеудің негізгі мақсаты қазіргі білім беру парадигмасы жағдайында әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығын анықтайтын факторларды талдау болып табылады.

Зерттеудің міндеттері:

- әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығына әсер ететін әлеуметтік, психологиялық және білім беру факторларын анықтау;
- аталған факторлардың әлеуметтік педагогтың кәсіби дайындығы мен құзыреттілігіне қолданудың тәжірибесін талдау.

Зерттеудің бірінші міндеті бойынша.

Алға қойылған бірінші міндеттің мақсаты әлеуметтік педагогтың кәсіби қызметке дайындығын анықтайтын негізгі факторларды анықтау болып табылады. Осыған сәйкес, болашақ педагогтердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға әсер ететін әлеуметтік, психологиялық және білім беру аспектілерін талдауды қамтитын ауқымды зерттеу жүргізілетін болады.

Көптеген отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектеріне шолу жасалды. Осы факторларды талдау әлеуметтік педагогтың кәсіби дайындығын қалыптастыру процесін тереңірек түсінуге және қосымша назар аударуды және түзетуді қажет ететін негізгі ойларды анықтауға мүмкіндік береді. Алынған нәтижелер болашақ әлеуметтік педагогтарды даярлау процесін жақсартуда және олардың кәсіби қызметінің тиімділігін арттыруда практикалық қолданысқа ие болу мүмкін. 1-кестеде жоғарыда аталған факторларға сипаттама берілген.

Кесте 1. Әлеуметтік педагогтің педагогикалық қызметке дайындығына әсер ететін негізгі факторларына сипаттама

Факторлары		
<p>Әлеуметтік факторлар</p> <ul style="list-style-type: none"> -әлеуметтік педагог жұмыс істейтін әлеуметтік-мәдени ортаны қамтиды; -қоғам мен жеке топтардың алдында тұрған әлеуметтік мәселелерді талдауды қамтиды; -кәсіби қызмет жүзеге асырылатын әлеуметтік жағдайларды қамтиды; -білім мен педагогикалық жұмысқа қатысты қоғамның талаптары мен үміттерін анықтауға көмектеседі. 	<p>Психологиялық факторлар</p> <ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік педагогтің жеке аспектілерін қамтиды; - мотивацияны, жеке қасиеттерді, кәсіби көзқарастарды және эмоционалды тұрақтылықты зерттеуді қамтиды; - эмпатия және әртүрлі әлеуметтік-мәдени топтармен өзара әрекеттесуі; - педагогикалық жұмыстың сәттілігі мен тиімділігін анықтауда шешуші рөл атқарады. 	<p>Білім беру факторлары</p> <ul style="list-style-type: none"> - әлеуметтік педагогтің кәсіби дайындығымен байланысты; - оқу бағдарламалары, оқыту және тәрбиелеу әдістерінің сапасын бағалауды қамтиды; - ресурстар мен мүмкіндіктердің қолжетімділігін қамтиды; - қоғамның қазіргі талаптарына және педагогикалық практиканың қажеттіліктеріне қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалауды ұйымдастырады.

Зерттеу барысында әлеуметтік педагогтің кәсіби қызметке дайындығына әсер ететін әртүрлі факторлар қарастырылды. Әлеуметтік, психологиялық және білім беру аспектілерін талдау маңызды рөл атқаратын негізгі ойларды анықтауға мүмкіндік береді. Әлеуметтік факторлар, соның ішінде әлеуметтік-мәдени орта және қоғам алдында тұрған әлеуметтік мәселелер педагогтің жұмысының мәнмәтінін анықтайды және өзекті әлеуметтік қажеттіліктерге бейімделуді талап етеді. Мотивация, эмоционалды тұрақтылық және эмпатия қабілеті сияқты әлеуметтік педагогтің жеке басының психологиялық сипаттамалары оның қызметінің тиімділігіне айтарлықтай әсер етеді. Кәсіби даярлықтың сапасы мен оқу бағдарламаларының заманауи талаптарға сәйкестігін қоса алғанда, білім беру факторлары педагогтің құзыреттілігін қалыптастыруда маңызды рөл атқаратындығы айқындалды.

Осы факторларды зерттеу және есепке алу педагогикалық жұмыстың мәнін жақсы түсінуге ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік педагогтарды даярлаудың тиімді стратегияларын жасауға мүмкіндік береді. Жүргізілген талдаудан туындайтын ұсынымдарды енгізу педагогтердің кәсіби даярлығының сапасын және олардың педагогикалық практикасының тиімділігін арттыруға ықпал етеді, бұл сайып келгенде әлеуметтік салаға және тұтастай алғанда қоғамдық дамуға жағымды әсер етеді.

Педагогикалық дайындық процестерін зерттеу әртүрлі әдіснамалық тәсілдерге назар аударуды қажет етеді, өйткені әлеуметтік педагогтің педагогикалық кәсіби дайындығын қалыптастыру процесін жан-жақты талдауды және түсінуді қамтамасыз етеді. Бұл тұрғыда зерттеушілер мамандарды даярлаудың әр түрлі аспектілерін жақсы түсіну үшін әртүрлі теориялық және эмпирикалық негіздерге жүгінеді [7].

Әдістемелік тәсілдер. Ғалымдар педагогикалық дайындықты әртүрлі контексттерде, соның ішінде мәдени, әлеуметтік және экономикалық тұрғыдан қарастыру үшін әртүрлі әдістемелік тәсілдерге жүгінеді. Олар осы контексттердің әрқайсысының білім беру процестеріне әсерін талдайды, сонымен қатар мұғалімдерді даярлау стратегияларын әзірлеу кезінде ескеруді қажет ететін нақты проблемалар мен қиындықтарды анықтайды.

Инновациялық тәсілдер. Кейбір ғалымдар педагогикалық дайындықта инновациялық тәсілдер мен технологияларды бөліп көрсетеді, ал басқалары дәстүрлі әдістерді ұстанады. Болашақ педагогтарды қазіргі заманның әртүрлі қызметіне тиімді және бейімделген дайындығын қамтамасыз ету үшін әртүрлі тәсілдерді біріктіру маңызды.

Әлеуметтік маманның зерттеу жұмыстарының тиімділігі мен табыстылығы – оның танып білуге қолданған теориялық және практикалық ой-пікірлері, инновациялық әдістері, жаңа технологияларды, коммуникативті әдіс-тәсілдерді қолдануы болып табылады [8].

Осы зерттеудің әдіснамалық негізі әлеуметтік педагогика саласындағы заманауи теориялық тұжырымдамаларды талдауды, эмпирикалық зерттеулерді және әлеуметтік педагогтардың дайындығын бағалау құралдарын практикалық қолдануды қамтиды. Бұл тәсіл әлеуметтік педагогты әлеуметтік кәсіби қызметке даярлаудың неғұрлым тиімді және бейімделген бағдарламаларын әзірлеу, іске асыруға мүмкіндіктер беруі мүмкін.

Қазіргі заманғы білім беру саласында ерекше білімді қажет ететін балаларды оқыту, тәрбиелеу және дамыту үшін арнайы жағдайларды қамтамасыз етуі тиіс. Бұл шарттарға арнайы білім беру бағдарламаларын, тәрбие мен оқыту әдістерін қолдану, ұжымдық және жеке оқыту үшін техникалық құралдарды пайдалану, сондай-ақ тьютор, психолог, әлеуметтік педагог және басқа да мамандардың қызметтерін ұсыну кіреді. Мұндай жағдайларды жасау үшін арнайы білім беру ортасын құра алатын және икемді технологияларды пайдалана алатын білім беру (инклюзивті білім беру) саласында құзыретті мамандарды даярлауды қамтамасыз ету қажет.

Ерекше білім қажеттілігі бар оқушылар оқытудың әртүрлі әдістерін көздейтін бейімделген және ішінара түрлендірілген оқу бағдарламасы бойынша оқытылуы тиіс. Кез-келген технологияны кіріктірудің алдында педагогикалық тұрғыда дамыған тұлғаның қалыптасуына негіз болатын білім беру ортасын үлгілеу үдерісі жүреді. Инклюзивті білім беруде ерекше білімді қажет ететін оқушыларға ақпараттық білім беру ортасының қолжетімділігін қамтамасыз ету – білім алушы мен педагогтің ақпараттық-коммуникациялық технологиялар көмегімен өзара әрекеттесуі үшін қолайлы жағдайлардың жасалуы [9].

Қазіргі қоғам әлеуметтік теңсіздіктер, психикалық денсаулық, инклюзивті білім, көші-қон және т.б. сияқты әртүрлі қиындықтарға тап болуда. Әлеуметтік педагогтар білім алушыларға, оның ішінде осал жағдайларға тап болғандарға әлеуметтік қолдау мен көмек көрсетуде шешуші рөл атқарады.

Нәтижелер. Зерттеудің екінші міндеті бойынша. Бірнеше білім беру бағдарламалары мен «психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандартының талаптары бойынша ҚР ЖОО-ларының оқу жоспарлары мен кәсіби стандартына салыстырмалы талдауды қамтитын кестені ұсынамыз. Негізгі міндет - білім алушылардың табысты әлеуметтенуі үшін жағдай жасау. Сондай-ақ, кестеде әлеуметтік-педагогикалық қызметпен тікелей байланысты оқу жоспарларының пәндеріне сәйкес келетін дағдылар мен іскерліктер келтірілген. Бұл дағдыларға білім алушыларды әлеуметтік-педагогикалық қолдау әдістерін меңгеру, әлеуметтік микроортаның мониторингі, тәрбие мен әлеуметтену жағдайларын талдау, қауіпті тәуекелдерді анықтау, әртүрлі жағдайларда білім алушыларды қолдау, әлеуметтік құзыреттілікті қалыптастыру жөніндегі іс-шараларды жоспарлауға жәрдемдесу, сондай-ақ мінез-құлық пен құқық бұзушылықтардың алдын алу кіреді. Бұл тұжырымдар мен зерттеу нәтижелері білім беру бағдарламаларын бейімдеудің және тиімді әлеуметтік-педагогикалық қызмет үшін кешенді дағдыларды қалыптастырудың маңыздылығын көрсетеді.

2-кесте. «Әлеуметтік педагогика», «әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану», «Әлеуметтік педагогика және тьюторлық» ББ бойынша ҚР жоғары оқу орындарының оқу жоспарларын және «психологиялық және әлеуметтік жұмыс» кәсіби стандартының талаптарын салыстырмалы талдау.

Іскерліктер мен дағдылар:	Пән / модуль
1. Бейімделудегі қиындықтарды анықтаудың әдістері мен формалары туралы хабардар болу.	Әлеуметтік педагогика Мамандыққа кіріспе Жеке тұлғаны әлеуметтік бейімдеу және оңалту

	Жеке тұлғаны әлеуметтік бейімдеу және оңалту
2. Әлеуметтік отбасылық-тұрмыстық проблемалар мен өмір сүру жағдайларын анықтауды уақтылы бақылауды қамтамасыз ету.	Отбасылық педагогика
3. Әкімшілікке бейімделудің, оқытудың, тәрбиенің әртүрлі қиындықтары туралы уақтылы хабарлау.	Әлеуметтік педагогика Мамандыққа кіріспе
4. Білім алушылардың құқықтарын бұзудың әртүрлі әлеуметтік-тұрмыстық, ақпараттық-желілік, әлеуметтік-құқықтық және әлеуметтік-экономикалық нысандары туралы түсініктерге ие болу.	Конфликтология Түзету педагогикасы
5. Баланың құқықтарын қорғауға қатысты Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілері туралы құзыреттерге ие болу.	Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету
Білім: 1. Білім беру жүйесіндегі кәмілетке толмағандарды әлеуметтендіру процесінің мақсаттары мен міндеттері. 2. Білім алушылардың әлеуметтік-мәдени тәжірибесін кеңейту үшін жағдайлар. 3. Рухани-адамгершілік, интеллектуалдық және дене дамуының құндылықтары. 4. Әлеуметтік жобаларды, бастамаларды, ұйымдарды қамтамасыз ету, қалыптастыру, шығармашылық әлеуетті, қабілеттілікті дамыту және жеке жұмыспен қамту. 5. Балалардың құқықтары мен мүдделерін әлеуметтік-құқықтық қорғауды шешудегі құзыреттер. 6. Отбасылық-тұрмыстық мәселелерді шешудегі құзыреттіліктер. 7. Кәмілетке толмағандарға әлеуметтік-экономикалық көмек көрсету бойынша. 8. Ақпараттық өріс тенденциялары, әлеуметтік желілер, олардың білім алушыларды оқытуға, дамытуға және әлеуметтендіруге әсері.	Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету Жастармен немесе Юногикамен жұмысты ұйымдастыру Отбасылық педагогика Жас физиологиясы Психология Пенитенциарлық педагогика Девиантология

3-кесте. "Әлеуметтік педагогика", "Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану", "Әлеуметтік педагогика және тьюторлық" ББ бойынша ҚР жоғары оқу орындарының оқу жоспарларын және "психологиялық және әлеуметтік жұмыс" кәсіби стандартының талаптарын салыстырмалы талдау. Кәсіби қызмет 2: жеке тұлғаны әлеуметтендіруге әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсету

1-міндет: білім алушылардың табысты әлеуметтенуі үшін жағдайларды қамтамасыз ету

Іскерліктер мен дағдылар:

1. Өмірлік қиын жағдайда білім алушыларға әлеуметтік-педагогикалық қолдау көрсету әдістерін меңгеру.
2. Білім алушылардың әлеуметтік микроортасына мониторинг жүргізу.
3. Білім алушыларды тәрбиелеу және әлеуметтендіру жағдайларына; проблемаларға, қажеттіліктерге, әлеуметтік тәуекелдерге талдау жүргізу.
4. Өмірге, денсаулыққа, оқуға және әлеуметтенуге қауіпті қауіптерді анықтаңыз.
5. Білім алушыларды әлеуметтік және білім беру қиындықтарында қолдауды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды әзірлеу.
6. Әлеуметтік құзыреттілікті, әлеуметтік шындық туралы білімді, әлеуметтік мәселелерді шешу тәсілдерін қалыптастыру жөніндегі іс-шараларды жоспарлауға жәрдемдесу.

Пән

Халықты әлеуметтік қорғау жүйесіндегі әлеуметтік-педагогикалық жұмыс
Әлеуметтік педагогика
Отбасылық педагогика
Балалық шақты әлеуметтік қорғау
Тіршілік қауіпсіздігі негіздері
Психодиагностика
Педагогикалық диагностика
Балалардың бос уақытын ұйымдастыру
Тұлғааралық қарым-қатынас психологиясы
Балалардың бос уақытын ұйымдастыру
Жастармен немесе Юногикамен жұмысты ұйымдастыру

7. Балалар мен жасөспірімдер қылмысының және басқа да әлеуметтік ауытқулардың мінез-құлқы мен құқық бұзушылықтарының алдын алу. Конфликтология
Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету
8. Білім алушыларға, олардың ата-аналары мен педагогтарына жеке консультациялық әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсету. Отбасылық педагогика
Отбасылық психология негіздері және отбасылық кеңес беру
9. Білім алушылардың өзекті әлеуметтік-мәдени тәжірибесін, білім алушылардың бос уақытын және шығармашылық іс-шараларын игеруіне бағытталған іс-шараларды ұйымдастыруда құзыреттілікке ие болу. Балалардың бос уақытын ұйым-дастыру
Жастармен немесе Юногикамен жұмысты ұйымдастыру
Босқындар мен мигранттардың отбасыларымен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс
Қосымша білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік-педагогикалық жұмыс
Азаматтардың әлеуметтік осал санатымен жұмысты ұйымдастыру
Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету
- Білім:
1. Білім беру жүйесіндегі кәмілетке толмағандарды әлеуметтендіру процесінің мақсаттары мен міндеттері.
 2. Білім алушылардың әлеуметтік-мәдени тәжірибесін кеңейту үшін жағдайлар.
 3. Рухани-адамгершілік, интеллектуалдық және дене дамуының құндылықтары.
 4. Әлеуметтік жобаларды, бастамаларды, ұйымдарды қамтамасыз ету, қалыптастыру, шығармашылық әлеуетті, қабілеттілікті дамыту және жеке жұмыспен қамту.
 5. Балалардың құқықтары мен мүдделерін әлеуметтік-құқықтық қорғауды шешудегі құзыреттер.
 6. Отбасылық-тұрмыстық мәселелерді шешудегі құзыреттіліктер.
 7. Кәмілетке толмағандарға әлеуметтік-экономикалық көмек көрсету бойынша.
 8. Ақпараттық өріс тенденциялары, әлеуметтік желілер, олардың білім алушыларды оқытуға, дамытуға және әлеуметтендіруге әсері.
- Педагогика
Философия, Әлеуметтану,
Саясаттану, Мәдениеттану,
дене шынықтыру,
Тіршілік қауіпсіздігі негіздері
Педагогикалық шеберлік

Әлеуметтік педагогтің педагогикалық қызметке дайындығы білім беру ортасының тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етеді және білім алушылардың табысты әлеуметтенуі мен дамуына ықпал етеді. Бұл тек кәсіби әдістер мен әдістерді қолдана білуді ғана емес, сонымен қатар эмпатияны, әлеуметтік мәселелерді түсінуді, бейімделуді және өзін-өзі жетілдіруге дайын болуды білдіреді.

*4-кесте. Кәсіби қызмет 2: жеке тұлғаны әлеуметтендіруге
әлеуметтік-педагогикалық көмек көрсету*

1-міндет: білім алушылардың табысты әлеуметтенуі үшін жағдайларды қамтамасыз ету

Кәсіби қызмет 3: материалдық көмек көрсету жағдайларын қамтамасыз ету

1-міндет: білім беру ұйымдары білім алушыларының әлеуметтік мәселелерін материалдық сүйемелдеуді қамтамасыз ету

Іскерліктер мен дағдылар:

1. Қамқоршылықты тағайындау, жұмысқа орналастыру, патронат бойынша шараларды іске асыру.

Пән / модуль

Балалық шақты әлеуметтік қорғау
Босқындар мен мигранттардың отбасыларымен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс

2. Қамқоршылық пен қамқоршылыққа мұқтаж кәмелетке толмағандарды заңды сүйемелдеуді қамтамасыз ету.

3. Білім алушылардың отбасымен өзара іс-қимылды орындау.

4. Білім алушылардың әлеуметтік мәселелері бойынша кеңес беру

5. Отбасылық орталықтармен және жұмыспен қамту орталықтарымен өзара әрекеттесу; әлеуметтік серіктестік мекемелерімен және жеке тұлғаны әлеуметтендіру институттарымен.

6. Қайырымдылық көмекті өткізу жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыруды қамтамасыз ету.

Білім:

1. Қызмет бағытына сәйкес келетін Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін

2. Әлеуметтік қиындықтары бар балаларды материалдық және қаржылық қамтамасыз ету институтының атқарушы тетігі.

3. Білім алушыларды оқыту, дамыту, тәрбиелеу және әлеуметтендіру кезеңіндегі материалдық жағдайларды жақсарту жолдары мен мүмкіндіктері.

Қосымша білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік-педагогикалық жұмыс
Азаматтардың әлеуметтік осал санатымен жұмысты ұйымдастыру

Құқықтық сауаттылық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері
Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды, жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу

Отбасылық педагогика

Отбасылық психология негіздері және отбасылық кеңес беру

Инклюзивті білім беру негіздері

Отбасылық психология негіздері және отбасылық кеңес беру

Тұлғааралық қарым-қатынас психологиясы

Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

Балалардың бос уақытын ұйымдастыру

Қосымша білім беру мекемелеріндегі әлеуметтік-педагогикалық жұмыс

Азаматтардың әлеуметтік осал санатымен жұмысты ұйымдастыру

Әлеуметтік-педагогикалық қызметті нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды, жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу

Талқылау. ҚР жоғары оқу орындарының оқу жоспарларын және біз жүргізген кәсіби стандартты салыстырмалы талдау әлеуметтік педагогтарды даярлау жүйесін жетілдіру жолдарын анықтауға мүмкіндік берді.

Осы бөлімде баяндалған ҚР Кәсіби стандарттарына, сондай-ақ ҚР ЖОО-ларының оқу жоспарларына жасалған талдауды қорытындылай келе, біз мынадай қорытындыға келдік:

біріншіден, кәсіби дағдылар мен дағдыларды нақтылау тұрғысынан ҚР кәсіби стандарттарын қайта қарау қажет;

екіншіден, ҚР Кәсіби стандарттарында көрсетілген еңбек функцияларын өлшеу тұрғысынан қайта қарау қажет;

үшіншіден, ҚР Кәсіби стандартында әлеуметтік педагогтар нақты орындайтын еңбек функцияларын толығырақ сипаттау қажет;

төртіншіден, кәсіби стандарттардағы жаңартуларды ескере отырып, болашақ әлеуметтік педагогтар даярлайтын жоғары оқу орындарының оқу жоспарларын өзектендіру.

Жүргізілген зерттеулер келесі қайшылықтарды анықтауға мүмкіндік берді:

- болашақ әлеуметтік педагогтердің кәсіби қызметті жүзеге асыруға дайындығын бағалау қажеттілігі және қолданыстағы біліктілік емтиханының форматы шеңберінде кәсіби стандартта сипатталған кәсіби дағдылар мен іскерліктерді өлшеу мүмкін еместігі;

- ЖОО түлектерінің даярлық деңгейінің сәйкестігін анықтау қажеттілігі және педагогика ғылымында осы мәселенің жеткіліксіз әзірленуі;

- болашақ әлеуметтік педагогтардың біліктілігінің жұмыс берушілердің талаптарына сәйкестігін және оқыту нәтижелерінің өлшеуіштерін әзірлеуге, тапсырмалардың мазмұны мен нысанын іріктеуге қойылатын әдістемелік талаптардың әзірленбеуін анықтау қажеттілігі.

Сонымен қатар, әлеуметтік педагогтың кәсіби қызметіне дайын болуына әсер ететін түрлі факторларды жан-жақты қарастырып, әлеуметтік педагогика саласындағы жұмыс сапасын арттыру үшін қандай шарттар мен элементтер маңызды екендігін айқындалды. Мақаланың негізінде әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығы тек білім мен дағдыдан емес, сонымен қатар психологиялық, әлеуметтік, этикалық, мәдени және қоғамдық факторларға да тәуелді екені көрсетілді. Мақалада талқыланған негізгі тұжырымдар және толықтыруларды қарастыра отырып, біз оның өзекті аспектілерін тереңірек түсіне аламыз.

1. Әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығына әсер ететін ең бірінші фактор – оның алған білім деңгейі. Оған тек академиялық білім жеткіліксіз. Әлеуметтік педагогика саласындағы білім әртүрлі бағыттарды қамтиды, мысалы:

- Педагогикалық білім: баламен жұмыс істеу, оқыту әдістері, оқу процесін ұйым-дастыру;
- Психологиялық білім: балалардың психологиялық ерекшеліктерін түсіну, мінез-құлықтың мотивациясын анықтау, тұлғалық және әлеуметтік даму мәселелерін шешу;
- Әлеуметтік білім: әлеуметтік әдіс-тәсілдер, қоғамдағы әлеуметтік құрылымдар мен процестерді түсіну, баланың әлеуметтік жағдайы мен ортасын бағалау. Бұл білімдер әлеуметтік педагогтың қызметінде өзара тығыз байланысып, педагогтың баламен ғана емес, оның отбасы, қоғам мен түрлі мекемелермен жұмысын тиімді жүзеге асыруына мүмкіндік береді. Әлеуметтік педагогтың жұмысы практикалық сипатқа ие болғандықтан, теориялық білімді нақты жағдайда қолдана білу өте маңызды.

2. Әлеуметтік педагогтың психологиялық дайындығы оның жұмысының сапасына тікелей әсер етеді. Мақалада ерекше тоқталған аспектілердің бірі – эмоционалды интеллект. Әлеуметтік педагог балалармен және олардың отбасыларымен қарым-қатынас кезінде қиындықтарға тап болады, сондықтан оның эмоциялық тұрақтылығы мен адамның ішкі күйін түсіну қабілеті маңызды. Бұл қасиет баланың мінез-құлқын дұрыс түсініп, оған сәйкес әрекет етуге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, әлеуметтік педагогтың қоғамдағы әлеуметтік мәселелерге әсер ету қабілеті, сондай-ақ «кері байланыс» алу және оны дұрыс қолдану да маңызды. Әлеуметтік педагог өзінің эмоционалды күйін бақылап, балаға стресс жағдайларында дұрыс қолдау көрсетуі керек. Мұндай қасиеттер педагогтың әлеуметтік мәселелерді шешуде табысты болуына ықпал етеді.

3. Әлеуметтік педагогтың қызметі тәжірибеге негізделген. Мақалада бұл аспект бірнеше рет атап өтілген: әлеуметтік педагог әр түрлі жағдайларда жұмыс істейді, сондықтан оған кең ауқымды практикалық дағдыларды меңгеру қажет. Бұл дағдылар балалармен жұмыс істеуден бастап, әлеуметтік қызметкерлермен, психологтармен және басқа да мамандармен тиімді коммуникация орнатуды қамтиды. Тәжірибенің арқасында әлеуметтік педагог өзінің жұмыс әдістерін жетілдіріп, әрбір жағдайға ерекше көзқарас таныта алады.

Әлеуметтік педагогтың тәжірибесі кәсіби қауымдастықтармен, тренингтермен, семинарлармен және конференциялармен тығыз байланысты болуы керек. Әлеуметтік педагогтар арасында тәжірибе алмасу – бұл әрбір педагогтың білімін арттыратын маңызды кезең. Бұл тәжірибе бірлескен жобалар, іс-шаралар, балалар мен отбасыларға арналған арнайы бағдарламалар арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

4. Әлеуметтік педагогтың қызметіне әсер ететін тағы бір маңызды фактор – қоғамдық және мәдени контекст. Әлеуметтік педагогтың жұмысында әрбір баланың әлеуметтік ортасын ескеру маңызды. Мақалада айтылғандай, балалардың және олардың отбасыларының әлеуметтік жағдайлары мен мәдени ерекшеліктері педагогикалық әдістерді таңдауда үлкен рөл атқарады. Әлеуметтік педагог өз жұмысында қоғамның мәдени және әлеуметтік

ерекшеліктерін ескеруі қажет. Мысалы, әртүрлі ұлттар мен мәдениеттерден шыққан балаларға арнап арнайы педагогикалық әдіс-тәсілдер әзірлеу керек. Әлеуметтік педагогтың түрлі әлеуметтік қабаттармен жұмыс істеуге дайын болуы, оның білімінің тереңдігі мен қоғамға ықпалының күшті екендігін білдіреді.

5. Әлеуметтік педагогтың үнемі кәсіби даму жолында болуы қажет. Мақалада үздіксіз білім алу қажеттілігі атап көрсетілген. Әлеуметтік педагог әрдайым жаңа әдіс-тәсілдермен танысып, түрлі тренингтер мен курстарға қатысып, білімін толықтыруы тиіс. Әлеуметтік педагогтың кәсіби дамуы оның жұмыс тиімділігін арттырып, балалар мен олардың отбасыларына көмек көрсету қабілетін күшейтеді.

Бұл үдеріс педагогтың кәсіби қоғамдастықтармен ынтымақтастығы арқылы да жүзеге асады. Қоғамдық пікір мен әріптестердің пікірі әлеуметтік педагогтың дамуында маңызды рөл атқарады.

6. Әлеуметтік педагогтың жұмысының нәтижелі болуы үшін оны қолдайтын жүйелердің болуы маңызды. Бұл жүйелер әртүрлі деңгейдегі ұйымдар мен мекемелердің арасындағы ынтымақтастықты қамтиды. Әлеуметтік қызметкерлер, психологтар, медициналық қызметкерлер, ата-аналар мен қоғам арасында жақсы үйлесімді жұмыс – әлеуметтік педагогтың тиімділігін арттыратын негізгі факторлардың бірі. Мақалада бұл аспект ерекше атап өтілген, себебі бір адамның күш-жігері шектеулі болады, ал көп салалы ынтымақтастық әлдеқайда жақсы нәтижелерге жетелейді.

7. Әлеуметтік педагогтың этикалық көзқарастары, құқықтық және моральдық жауапкершілігі оның жұмысына бағыт береді. Мақалада педагогтың кәсіби этикасы мен құндылықтар жүйесі бала мен оның отбасымен жұмыс істеу барысында ең маңызды факторлар ретінде қарастырылады. Әлеуметтік педагог балалардың құқықтарын құрметтеп, олардың жеке тұлғасын бағалай отырып, әділ және парасатты шешімдер қабылдауы қажет.

Қорытынды. Тез өзгертін қоғам мен білім беру ортасында әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығының өзектілігі артып келеді, өйткені үздіксіз даму және жаңа сын-қатерлер мен өзгерістерге бейімделу қажет. Әлеуметтік педагог тек техникалық шеберлікті ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік процестерді терең түсінуді және өз жұмысында инновациялық тәсілдерді жүзеге асыруға дайындықты талап етеді.

Жоғарыда келтірілген зерттеу қорытындысында әлеуметтік педагогтың кәсіби қызметке дайындығының маңыздылығын атап өткен жөн. Әлеуметтік, психологиялық және білім беру факторларын талдау осы дайындықтың күрделілігі мен жан-жақтылығын жақсы түсінуге мүмкіндік береді. Әлеуметтік-мәдени орта және қоғамның талаптары сияқты әлеуметтік факторлар әлеуметтік педагогтардың дайындығын қалыптастырады және оның тәсілдерін әлеуметтік жағдайларға бейімдеудің маңыздылығын анықтайды. Психологиялық аспектілер, соның ішінде мотивация мен эмпатия, әлеуметтік тәрбиешінің әр түрлі топтармен тиімді қарым-қатынас жасауында шешуші рөл атқарады. Білім беру факторлары күрделі әлеуметтік ортада жұмыс істеу үшін қажетті кәсіби дайындықтың сапасы мен тиімділігін анықтайды. Әлеуметтік педагогтарды даярлау процесін жетілдіру үшін осы факторларды ескеріп, мамандарда теориялық білімді ғана емес, сонымен қатар әртүрлі әлеуметтік-мәдени қызметтерде табысты жұмыс істеу үшін қажетті практикалық дағдыларды қалыптастыруға бағытталған инновациялық тәсілдерді әзірлеу қажет. Бұл оқу бағдарламаларын жетілдіруді, студенттердің практикалық мүмкіндіктерін кеңейтуді және білім беру процесіне заманауи технологияларды енгізуді қамтамасыз етеді. Жалпы, әлеуметтік педагогтың педагогикалық қызметке дайындығы оның кәсібилігінің негізгі аспектісі болып табылады және білім алушылардың әртүрлі топтарына ұсынылатын білім сапасы мен әлеуметтік қолдауға әсер етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Булатбаева А.А., Мынбаева А.К., Таубаева Ш.Т. Казахстанский опыт проектирования содержания подготовки социальных педагогов //Высшее образование сегодня. –2016. –№. 2. –38-43 с.
2. Касымова Р.С. Әлеуметтік педагогтің жұмыс технологиясы: Оқу құралы. Алматы: ҚазҰУ, 2020. – 200 б.
3. Рытов А.И., Фиофанова О.А. Международный анализ моделей, применяемый в практике оценки компетенций учителей // Высшее образование сегодня. 2017. № 3. 49–5 с.
4. Аксиютин З.А. Углубленная профессиональная подготовка социальных педагогов в педагогическом вузе : дис. – спец. 13.00. 08/Аксиютин ЗА–Омск, 2006.–223 с., 2006.
5. Гуковская М.В. Формирование компетенции социального взаимодействия будущего социального педагога в условиях вуза //Москва. – 2008.
6. Бочарова В.Г., репринцева Г.И. Программа подготовки семейных социальных педагогов в системе дополнительного профессионального образования //Социальная педагогика в России. Научно-методический журнал. – 2011. – №. 3. – 90-92 с.
7. Роберт И.В. Методология научно-педагогического исследования в области информатизации образования //Педагогическая информатика. – 2019. – №. 3. – 109-130 с.
8. Касымова Р.С. Әлеуметтік педагогтің жұмыс технологиясы: Оқу құралы. Алматы: ҚазҰУ, 2020. – 200 б.
9. Литвак Р.А. Подготовка социальных педагогов к организации инклюзивного образования //Социальная педагогика. – 2014. – №. 4. – 89-96 с.
10. Профессиональный стандарт «Психологическая и социальная работа» // Утвержден приказом Министра труда и социальной защиты населения Республики Казахстан от 30 мая 2019 года № 292
11. Типовых квалификационных характеристик должностей педагогов // Утверждены приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 13 июля 2009 года № 338. Внесены изменения согласно приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 марта 2022 года № 121.
12. Ерсұлтанова А.С., Карелхан Н. Инклюзивті білім беруде цифрлық сауаттылықты жобаға бағыттап оқытудың теориялық негіздері //Вестник «Физико-математические науки». – 2022. – Т. 80. – №. 4. – 228-235 с.

References:

1. Býlatbaeva A. A., Mynbaeva A. K., Taýbaeva Sh. T. Kazahstansku opyt proektirovaniya soderjania podgotovki sosialnyh pedagogov //Vysshee obrazovanie segodná. – 2016. – №. 2. – S. 38-43
2. Kasymova R.S. Áleýmettik pedagogtyń jumys tehnologiasy: Oqý quraly. Almaty: Qazúy, 2020. – 200 b.
3. Rytov A.I., Fiofanova O.A. Mejdýnarodny analiz modelei, primenáemy v praktike osenki kompetensu ýchitelei // Vysshee obrazovanie segodná. 2017. № 3. S. 49-5
4. Aksýtina Z. A. Ýglýblennaia professionalnaia podgotovka sosialnyh pedagogov v pedagogicheskom výze : dis. – spes. 13.00. 08/Aksýtina ZA–Omsk, 2006.-223 s, 2006.
5. Gýkovskaja M. V. Formirovanie kompetensu sosialnogo vzaimodeistvia býdýshego sosialnogo pedagoga v ýsloviah výza //Moskva. – 2008.
6. Bocharova V. G., reprinseva G. I. Programma podgotovki semeynyh sosialnyh pedagogov v sisteme dopolnitelnogo professionalnogo obrazovaniya //Sosialnaia pedagogika v Rossii. Naýchno-metodicheskú jýrnal. – 2011. – №. 3. – S. 90-92.
7. Robert I. V. Metodologia naýchno-pedagogicheskogo issledovaniya v oblasti informatizasiu obrazovaniya //Pedagogicheskaja informatika. – 2019. – №. 3. – S. 109-130.
8. Kasymova R.S. Áleýmettik pedagogtyń jumys tehnologiasy: Oqý quraly. Almaty: Qazúy, 2020. – 200 b
9. Litvak R.A. Podgotovka sosialnyh pedagogov k organizasiu inklúzivnogo obrazovaniya //Sosialnaia pedagogika. – 2014. – №. 4. – S. 89-96.
10. Professional'nyj standart «Psihologicheskaja i social'naja rabota» // Utverzhdén prikazom Ministra truda i social'noj zashchity naseleniya Respubliki Kazahstan ot 30 maya 2019 goda № 292
11. Tipovyh kvalifikacionnyh harakteristik dolzhnostej pedagogov // Utverzhdény prikazom Ministra obrazovaniya i nauki Respubliki Kazahstan ot 13 iyulya 2009 goda № 338. Vneseny izmeneniya soglasno prikazu Ministra obrazovaniya i nauki Respubliki Kazahstan ot 31 marta 2022 goda № 121.
12. Ersýltanova A.S., Karelhan N. inklúzivti bilim berýde sifrlyq sayattylyqty jobağa baғыttap oqytýdyń teorialyq negizderi //Vestnik "Fiziko-matematicheskúe naýki". – 2022. – T. 80. – №. 4. – S. 228-235.